

ПОЗОРИШТЕ.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

ИЗЛАЗИ ЧЕТИРИ ПУТА ПРЕКО НЕДЕЉЕ. — СТОЈИ ЗА НОВИ САД 40, А НА СТРАНУ 60 НОВЧИЊА МЕСЕЧНО. —
ЗА ОГЛАСЕ НАПЛАЂУЈЕ СЕ ОД ЈЕДНЕ ВРСТЕ 3 И 30 НОВ. ЗА ЖИГ СВАКИ ПУТ.

ШАРАНА.

(Наставак.)

ПРИЗОР X.

Кнез и пређашњи.

Кнез. Шта је то? Та човеку се пуши глава и онако, а ви сте ту дигли ларму, као да сте се помамили. Зар вам није доста што сте фрај на футошкој скели!

Ана. Одите, кнеже, за Бога. Овај се човек помамио, ил' је баш полудио. Та де би он ископао шарана! Шарана у земљи!

Кнез. Приљ Панто, који је то андрак са тим шараном? Је л' то још ко чуо!

Панта. (Оће да је миран.) Тако ми Бога, пријатељу, душе ми моје, ископао сам га, та својим сам га рукама ископао! Красан шаран, све се бацака, као да је у води! Ево, пријатељу, гледај, ево баш овде је био, па куја једна гле шта направи?! Ал' де је само, запамтиће она Панту. (Осврће се.)

Ана. (Стала на страну па испод кецеље показује му реп од шарана.)

Панта. (Као да се помамио.) Ху, та ено, ено шарана, пустите ме! (Пође, а људи га задрже.)

Ана (брзо покрије шарана, сви се осврћу ал' не виде ништа.)

Један комшија. Коно Бог с тобом, стишај се, ти си ваљда у грозници! Нит' ту има шарана, нит' си ти њега ископао, нит' ће теби то ко веровати.

Панта. (Љути се, све ногама дуна.) Ко је у грозници? Ја у грозници! Ху, триста јој њених! (Поглади се по челу па се опет

стиша и оће силом да је миран.) Браћо, пустите ме, пустите, пустите, све ћу да вам редом кажем, да се уверите. Та ви ме знате! Нисам ја ни пијан, ни луд, ни у грозници! Ево, браћо, (задува се) ху, ху, ево браћо, ево овде, ту сам га ископао! Красан, прави шаран, тео сам кнеже и тебе да зовем на ручак, па јој дадох да га испече! Та кажи, Ано сала, кажи! (На једаред опет опази испод женине кецеље шарана па као бесан.) Ено, ено га, та ено шарана, ено шарана!

Један комшија. Дајте воде, ово није чист посао, овај је полудио!

Сви. О, сирома, о, сирома, баш полудио!

Кнез. Пријатељу драги, та шта то би, за име света. Не би ли боље било да идемо па да легнеш у постељу?

Панта. Ово је беда, ово је наопако! (Осврће се.)

Ана. (Међу тим отишла у кућу, па му кроз прозор показује шарана.)

Панта (дречи.) Ено га, ено га! Сад је тамо у кући! Дај шарана, крвнице једна, дај, јер ћу те на место убити.

Кнез. Људи, овде није вајде отезати! Ми га морамо везати. Овај ил' ће кога ујести, ил' ма кога осакатити. Таке људе мора власт чувати. Тражте конопац!

Панта. А јаој, тужан, шта урадисте од мене! Та ја нисам луд! Ако сам га ископао, нисам ја крив! Пуштајте ме, људи, не дам се ја тако срамотити.

Ана (без шарана пође полако к њему, увати га за руку и одведе на страну.) Оди, оди мало, да ти ја нешто кажем. (На страни.) Видиш ли ти, море, шта ће од тебе да буде! Тебе ће везати, одвешћете међ луде, осрамотићеш се, пропаћћеш!

Панта. (Полако.) Па шта ћу да радим? Дај помози!

(Свршиће се.)

Ана. Ја ти могу помоћи.

Панта. Јаој, Ано, помози, та ти си то све и направила.

Ана. Оћу! Кад им ја рекнем да ниси луд, онда ће веровати, ал' и ти мораш говорити све онако како ја кажем. Не бој се, не ће ништа зло бити, већ тако паметно, да ће те сви за паметног држати.

ПИСМА ИЗ СРБИЈЕ.

(Вајмар. — Србин, немачки глумац. — Прва скупштина глумаца целе Немачке. — Један летимичан предлог.)

(Свршетак.)

Кућа шилерова била је сјајно осветљена и прошавши поред ње узвигнули су громовито ура. Дошавши пред споменик вачини се око њега круг од сјајних машала, и у њ ступе гологлави сви уметници. Сви певачи отпевају гетову песму: „Над свима је врховима мир“ („Ueber allen Wipfeln ist Ruh.“) За тим Хуго Милер поине се на ступањ споменика и рече: „Достојанство човечанства дано је у ваше руке, — чувајте га, оно пада с вама, а с вама ће се подићи.“*) За тим хваљаше њихово јединство, па рече: Разједињеношћу и себичношћу изгубио се онај понос уметника, што га је Гете тако дивно извео у своме „певачу“, и дужност је свију уметника, да овај понос опет поврате, одзивајући се речма шилеровим: будите сложни, сложни, сложни! — За тим говорник спусти лаворов венац на ступањ споменика. Завлада свечана тишина. По том се отпева „ноћна песма“, поздраве у три маха споменик, и с песмом и весељем поврате се у банкетску салу, где су настављене озбиљне и шаљиве здравице и предавања.

Сигурно сам вам већ постао мало досадан опширношћу, којом изложих рад глумачкога конгреса. Ја га изложих у нади, да нам многе партије његова рада буду на памћење. Позоришта ухватеше код нас

стална корена, и сва питања, која су с драмском и позоришном уметношћу у свези, мораће се поступно расправљати. Него једно ми пада овом приликом на памет: кад немачки глумци и управљачи позоришта увиђају да се, поред све своје моћи и срећних прилика, не иде тамо гуд треба с разпарчаном снагом, не би ли се већ и код нас, не речју и „президијалном преписком,“ већ каквим еклатантнијим начином могла изградити стварна свеза између београдског, загребачког и новосадскога позоришта. Како и у чему да се изведе ово јединство, мислим, да није овде место изрицати из затрке суд. То ви управе удесите саме. Но једно мишљење, које дели и мој пријатељ одавде, мислим да могу изјавити. Ви сте покренули позоришни лист. Нека вам је харли! Али не би ли се могао покренути какав позоришни, да речемо албум, који би заједнички издавале све три наше позорнице, па у њему да се пише (обема азбукама) о прошлом и садањем стању наших драма, позоришта, глумаца, позорница и т. д. а све с тенденцијом: да се очврсте оне свезе, које су међу нама још доста лабаве. Де, реците, шта велите на овај предлог? Ја га избаоих онако клот, журно као из митраљезе. Мислите о њему, па ако не буде никаквих даљих последица, добро је да стоји у аналима „позоришта,“ да се о њему — мислио.

*) Овај је цитат из Шилера.

Д И С Т И Њ И.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(„Војнички бегунац“) приказивао је у недељу 20. фебруара. Овај комад и ако је стари, опет се зато радо гледа, што у њему долазе слике и прилике из нашег свакидашњег живота и што је зачињен леним песмама. Још је ова представа занимљива била и с тога, што су улоге приказивале већином нове снаге, па је тако било лепе згоне за свакога, да упореди игру данашњих наших глумаца са игром глумаца од пре. То упоређивање неје испало лоше по све наше глумце, или боље рећи глумице, које у опште показују више дара, марљивости, добре воље и напретка, него мушки чланови. У томе су се и сада одликовале тога вечера Ј. Поповићева (Мекићка) и Л. Хаџићева (Јулка). Прва је веома лепо обележила све притице у карактеру мекићкином, а поконицину ковачицу играла је тако добро, да си јој се морао смејати. И друга је била добра, поштена и непоковарена срца Јула, али још не беше доста снажна, да изнесе и радост, кад види жива свога Рајка, о ком је мислила, да је умрло. Невала је лепо. Брани (Монти) неје глумио тога вечера као што смо вични од њега то очекивати. На игри му се онакала нека малаксалост, која је могла долазити или од телесне слабости, или што је мислио да је улога незнатна. Рашић (Грујица) био је са свим „лутак по моди.“ Мање му је испало за руком ачење и мажење, у чему ваља увек мере држати, јер иначе прелази у карикатуру. Соколовић неје никако могао да буде промућурни ковачки негрт Цветко: заукавао се, истина, често да то буде, а! у томе или је прескочио мету или неје ни доскочио до ње. Мало више студије и озбиљне воље па ће моћи доћи и до праве мете. Станчић био је на своме месту као Стаја. У похвалу му је, што је још и лепо, од срца, певало и што је увидио да се може, само кад се хоће, и из најмање улоге што истесати. Али јунак или боље рећи јунакиња тога вечера беше Љ. Зорићева, која је хајацију тако живо и лепо играла и тако добро певала, да је при отвореној сцени била изазвана. Од старих нам ваља споменути Ј. Маринковићку (Драгиња), Зорића (Доловић) и Суботића (Неситовић) који су сви чинили своје, да ова представа испадне што боље. =

(„Шаран“, „Лудница“, „Први састанак.“) Та три позната комада приказана су 22. фебруара. На првом месту ваља нам споменути у „Шарану“ Ану, коју врло добро представљаше Ј. Поповићева. То је улога њезине струке, и она заслужује похвалу нарочито с тога, што не беше сувише „реалистична“, него онака како ишту правила глумионице, а то је идеалишући мало. Панта (Соколовић) неје истина до-

стигао својих узора: Телечкога и Ружића; али нам се и овако мало сетни Панта боље допада, него какав драстични, као што и таког имадосмо прилику гледати. Овај глумац обећава вољом и трудом да ће се развити и напредовати. Да неје прост подражалац, него да мисли, види се по томе, што се у призору, кад опази шарана у земљи, од чуда тргне и поплаши. Само бисмо му приметили, да не ваља, што целого једног призора држи лулу у зубима, јер се не разуме шта говори. У опште не треба сметати с ума, да на глумионици не ваља бити „сувише природан“: једење, пијење, пушење, пољубац и т. д. све се то више обележи, „маркира“. Станчић, Станко, беше живљи по обично. Ово обележимо као повољан знак, јер томе интелигентном младићу недостаје још само веће живахности, па да искочи као прави глумац. Л. Хаџићева беше одлична „Савчица“, и као појава и у игри.

У другом комаду видесмо Зорића, д-ра Цветковића, где са свим друкчије по пређе приказује своју улогу. Та доктор неје „ни пијан ни луд“, што рекао Панта, него озбиљан човек; он је смешан само комичним ситуацијама. Рашић беше тако Мажибрадић, да се бољи не може желети. То је без противне речи једна од најбољих његових улога. Особито ценимо на њему, што од неког времена улаже сав свој капитал у игру, и што и у појединостима тражи свуда праву меру. Недељковић беше изврстан Стеван, а Недељковићка достојна Нава.

Трећи је комад врло добар за наше прилике, али да се одржи на нашој глумионици ваљало би га или брже играти или нешто скратити, местимиче поправити језик, и ону баварско-виртенбершку музику заменити другом бољом и нама својственијом. Драгић, Драгићка и Светозар (Зорић, Ј. Поповићева, Недељковић) одговорили потпуно своме задатку. Л. Хаџићева, као Љубица, дивно је изнела на углед, без кокеторије, безазлену страну своје улоге, али у призору, кад јој Светозар причаше о себи, њезино саучешће, потајна љубав, неје се довољно истакла. У осталом Хаџићева и као представљачица и као певачица има красну перспективу, а од марљивости удружене са способношћу шта се још отело? Суботић (Нешћ) сувише се еродно са одсецим говором интриганским, па му не иду од руке улоге доброћудна ујака, који је тако добродушан, да је готов и на промену свога плана, кад види сузе нећакине. Још је превише стар изгледао према своме вршњаку Драгићу, он, који се обично уме највештије масковати. Међу тим он има своју струку, у којој се одликује. И Рашић се, као слуга, погрешно масковао. Јован се, као у очи свадбе, први пут ошје, а Рашић узе на се наљичник дрвене пијанице! Даље, прве призоре играше с добром вољом и уметношћу, али у сцени, где прича како се ошје, беше већ попустио. Најпосле желели бисмо, да се у „посрбљеним“ комадима слуге не облаче по дојакшоњем обичају на стару немачку нараву. Б.

Издаје управа српског народног позоришта.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

ИЗВАН

ПРЕДСТАВА 33.

ПРЕТПЛАТЕ.

У НОВОМЕ САДУ У НЕДЕЉУ 27 ФЕБРУАРА 1872

У НОВОЈ ПОЗОРИШНОЈ ДВОРАНИ

ПРВИ ПУТ

У НОВОМ НАРОЧИТО ЗА ОВАЈ КОМАД ЗГОТОВЉЕНОМ ОДЕЛУ:

РАЗБОЈНИЦИ.

ДРАМА У 5 ЧИНОВА ОД ФРИДРИХА ШИЛЕРА. ПРЕВЕЛИ ЖИВЕО А. ШОБОРАЦ И МИХАИЛО Б. ВУЈИЋ.

О С О Б Е :

Максимилијан Мор, гроф - владалац.	Зорић.
Карло) његови синови	Брани.
Фрања)	Суботић.
Амалија Еделдрајх, грофова нећака.	К. Савићева.
Херман, син неког властелина	Станчић.
Шпигелберг,	Лесковић.
Швајцер,	Соколовић.
Грим,	Пешић.
Шуфтерле,	Бунић.
Ролер,	Хаџић.
Рацман,	Живковић.
Козински,	Недељковић.
Калуђер	Рашић.
Данило, стари слуга грофа Мора	Лукић.
Послужитељ	Бунјић.

Више разбојника. — Збива се у Немачкој.

У уторак 29 фебруара по други пут: „РАЗБОЈНИЦИ.“ Драма у 5 чинова, од Ф. Шилера, превели Ж. А. Шоборац и Михаило Б. Вујић.

Ко од наших претплатника жели своја места за ову представу задржати, нека се изволи тога ради пријавити у позоришној писарници најдуже до 11 сахата пре подне.

ВОЛУЈЕ: М. НЕДЕЉКОВИЋА.

ПОЧЕТАК У 7 А СВРШЕТАК У 10 И ПО САХАТА.